

ARMY PUBLIC SCHOOL AHMEDABAD CANTT- 2019-20

Worksheet-1

Class- 7

Subject- Sanskrit

Date –

1. अधः दत्तं अनुच्छेदं पठित्वा यथानिर्देश उत्तरं लिखन्त (नीचे दिये गद्यांशको पढ़कर यथानिर्देश उत्तर लिखें)-

काशीनगरे एकः महान् पण्डितः निवसति स्म | तस्य समीपे बहु छात्राः आसन् | तस्य ख्यातिः सर्वत्र प्रसारिता आसीत् | अतः दूर-दूरतः छात्राः आगच्छन्ति स्म | एकदा एकः बालकः तस्य समीपम् आगच्छति | सः पण्डितं वदति - अहं भवतः समीपे अध्ययनं कर्तुम् इच्छामि, अतः मां शिष्यत्वेन स्वीकरोतु | पण्डितः बालकस्य बुद्धिपरीक्षायै एकं प्रश्नं पृच्छति | प्रश्नः - देवः कुत्र अस्ति ? शिष्यः उत्तरं यच्छति - देवः सर्वव्यापी अस्ति | बालकस्य उत्तरं श्रुत्वा गुरुः संतुष्टः जातः | पण्डितः वदति - भवान् बुद्धिमान् बालकः अस्ति अहं भवन्तं शिष्यत्वेन स्वीकरोमि |

(अ) एकपदेन उत्तरत (एक शब्द में उत्तर दीजिये) -

(क) काशीनगरे कः निवसति स्म ?

(ख) तस्य ख्यातिः कुत्र प्रसारिता आसीत् ?

(ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत (पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिये) -

(क) बालकः पण्डितं किं वदति ?

(ख) पण्डितः किमर्थं प्रश्नं पृच्छति ?

(स) निर्देशानुसारम् उत्तरत (निर्देशानुसार उत्तर दीजिये) -

(क) "तस्य समीपे बहु छात्राः आसन्" अत्र 'तस्य' कस्मै प्रयुक्तम् ?

(i). पण्डिताय (ii). बालकाय (iii). छात्राय (iv). शिष्याय

(ख) 'मूर्खः' अस्य किं विलोमपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i). बलवान् (ii). धनवान् (iii). बुद्धिमान् (iv). शक्तिमान्

(ग) कः सर्वव्यापी अस्ति ?

(i). बालकः   (ii).पण्डितः   (iii).छात्रः   (iv).देवः

(घ) कस्य उत्तरं श्रुत्वा गुरुः संतुष्टः जातः?

(i). छात्रस्य   (ii).बालकस्य   (iii). देवस्य   (iv).पण्डितस्य

2. एकपदेन उत्तरत -

(क) लोके वशीकृता का ?

(ख) पृथिव्यां कति रत्नानि ?

(ग) मूढैः कुत्र रत्नसंज्ञा विधीयते ?

(घ) कैः संगतिं कुर्वीत ?

(ङ) कूर्मस्य नाम किम् आसीत् ?

(च) सरस्तीरे के आगच्छन् ?

3. अंकानां कृते संस्कृते संख्यावाची शब्दाः लिखत ।

यथा- 30 त्रिंशत्

(i) 28   (ii) 27   (iii) 24   (iv) 40

4. अधः दत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत -

(क) सर्वदा कुत्र सुखम् ?

(ख) कृष्णमूर्ते कति कर्मकराः आसन् ?

(ग) कस्य गृहे सर्वविधानि सुखसाधनानि आसन् ?

(घ) कच्छपः कुत्र गन्तुम् इच्छति ?

(ङ) लम्बमानं कूर्मं दृष्ट्वा पौराः किम् अवदन् ?

(च) कूर्मः मित्रयोः वचनं विस्मृत्य किम् अवदत् ?

5. अधोलिखित पदेषु धातवः के सन्ति ?

(क) करोति

(ख) भवेत्

(ग) पश्य

(घ) तिष्ठति

6. रेखांकित पदानि अधिकृत्य प्रश्न निर्माणं कुरुत -

(क) सत्येन वाति वायुः ।

(ख) वसुन्धरा बहुरत्ना भवति ।

(ग) सद्भिः एव सहासीत ।

(घ) विद्यायाः संग्रहेषु च त्यक्तलज्जः सुखी भवेत् ?

7. 'नदी' ईकारान्त स्त्रीलिङ्गः संज्ञाशब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	नदी	-----	-----
तृतीया	-----	-----	नदीभिः
चतुर्थी	नद्यै	-----	-----
षष्ठी	-----	-----	नदीनाम्

8. 'लिख्' (लिखना) धातोः लोटलकार-रूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	_____	लिखताम्	_____
मध्यमपुरुषः	_____	लिखतम्	_____
उत्तमपुरुषः	_____	लिखाव	_____

9. निम्नलिखित के शुद्ध रूप लिखिए -

(क) स्वास्थय ----- (ख) श्रीमति ----- (ग) कृप्या ----- (घ) आदर्स -----

10. भाषा किसे कहते हैं ? तथा इसके कितने रूप हैं ? लिखिए ।

11. स्वर एवं व्यंजन के कितने भेद हैं ? उदाहरण सहित नामोल्लेख किजिए ।

12. पदानां वर्ण विच्छेदं प्रदर्शयत् -

(क) बलवान् -----

(ख) आशीष -----

(ग) पुस्तक -----

(घ) कुक्कुरौ -----

13. प्रत्येक के उच्चारणस्थान लिखिए -

(i) त्, व्, प्, ए, उ, च्, ब्, म्, ध्, ख्, इ, ई, अ, आ, ऋ, ह्

14. क्ष, त्र तथा ज्ञ के दो- दो उदाहरण लिखिए -

15. लिपि किसे कहते हैं? संस्कृत भाषा की लिपि का नाम लिखिए।